

Byes arkiver oppbevares i London

TROMSØ (NTB-Gunnar Sætra): Tidligere sekretær Ronald Bye, sier arkivmateriale som befinner seg i London inneholder sensitiv politisk informasjon.

Det sensitive materialet er samlet inn i perioden 1968 - 75. Bye sier også at Arbeiderbevegelsens arkiv i Tromsø kan inneholde kopier av arkivmateriale han brente i -68.

Ronald Bye brente LO's overvåkingsarkiv i 1968 - et arkiv som inneholdt systematiske opplysninger om en rekke enkeltpersoners politiske holdninger. Den tidligere sekretæren i LO og AP fastholder at mesteparten av arkivet forsvant i «bålet på Yngstorg».

- Jeg lot være å brenne noen papirer som jeg hadde personlig interesse for. Jeg tok vare på dem nærmest som suvenirer, sier Bye til NTB.

Det er den tidligere sekretæren for AP's stortingsgruppe, Paul Engstad, som sitter på arkivmateriale som har havnet i London. Bye lånte i sin tid dokumentene til forgjengeren i AP- sekretariatet, Haakon Lie, og regner med at Engstad har fått det derfra.

- Haakon var ikke alltid like flink til å levere ting tilbake, sier Bye.

Sensitiv

Bye har oppholdt seg på Svalbard mens innholdet i boka «Vi som styrer Norge» er gjort kjent.

- Jeg burde latt være å komme til fastlandet - her er det jo bare dårlig vær og bråk i mediene, sa han da han mellomlandet i Tromsø onsdag kveld. Bye sier altså at arkivmateriale som er samlet inn etter 1968 er sensitivt, men han vil ikke konkretisere hva han legger i begrepet.

- Opplysningene er samlet inn på en sensitiv måte og inneholder informasjon om personer, politiske saker og politiske vurderinger. Omfanget ble mindre og mindre frem til jeg gikk av som partisekretær i 1975, sier han.

Det finnes også en god del papirer fra Byes tid som LO- sekretær i Finnmark i Arbeiderbevegelsens arkiv i Tromsø. Noen av dem kan være dokumenter som er kopier av det som

ble brent i -68.

- Det som måtte finnes i Tromsø er likevel ikke så systematisk som det jeg satte fyr på, sier Bye.

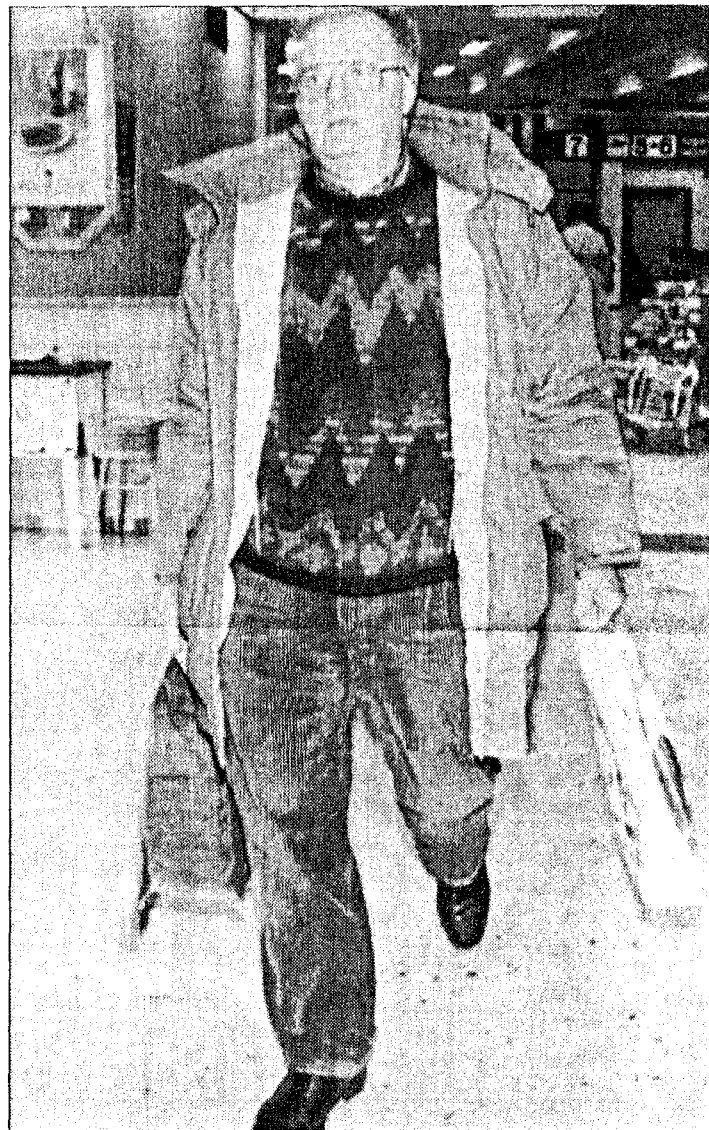
Må granskes

Arbeiderpartiet har i årevis vært fulgt av stadige avsløringer om forbindelsene til overvåkingspolitiet og etterretningstjenesten. Boka «Vi som styrer Norge» er den siste i en lang rekke bøker som forteller om slike forbindelser.

- Arbeiderpartiet må få gransket disse forbindelsene slik at de kan bli forklart i den historiske sammenheng den hører hjemme i. Arbeidet var et resultat av den kalde krigen og var nødvendig. Jeg tror mye av oppmerksomheten rundt bokutgivelser om disse temaene bunnar i at vi i Norge har et litt naivt syn som går ut på at slikt ikke skjedde hos oss - bare ute i den store verden. Dessuten kommer det til å komme flere bøker og ramle flere skjelett ut av skapene dersom AP ikke tar et oppgjør med denne delen av partihistorien. Vi kan gjerne fortrenge det som skjedde, men vi kan aldri løpe fra historien. Bye skrev så sent som i fjor et brev til Gro Harlem Brundtland hvor han ba om at kontakten mellom AP og overvåkings-tjenesten ble kartlagt.

Overtramp?

- Vi kan heller ikke se bort fra at det skjedde en del overtramp under den kalde krigen og at det ble lett etter spioner på gale steder. Erttertiden har vist oss at spionene ikke var å finne på medlemsmøter i Norges Kommunistiske Parti. En av de som ble tatt for spionasje jobbet ved ambassaden i Moskva i en periode. Treholtsaken viser jo også at vi hadde spioner i vårt eget parti. Jeg har etterhvert innsett at kommunistene var dyktige folk og slett ikke spioner. De som arbeidet med overvåking fikk en god del makt - noe som også førte til maktmisbruk. Jeg ser ikke bort fra at en del personer ble uskyldig rammet og ødelagt av feilaktige mistanker om spionasje. Derfor er det nødvendig å granske denne virksomheten slik at vi en gang for alle kan få skilt klinten fra hveten og fortalt hva som var rett og hva som var galt å gjøre i jakten på mulige landssvikere, sier Bye.

I VEPSEBOLET: Tidligere partisekretær Ronald Bye og hans arkiv var igjen i brennpunktet da han mellomlandet i Tromsø på vei hjem fra Svalbard.

Haakon Lie drev Israel-kampanje

OSLO (NTB): Haakon Lie gikk i 1956 i spissen for en massiv pro-israelsk kampanje i forkant av Suez-krisen.

Fungerende leder for Institutt for fredsforskning, Hilde Henriksen Waage, sier til NRK-Dagsnytt at Lie satte igang kampanjen «La Israel leve» på oppdrag fra israelerne.

Dokumenter Henriksen Waage har fått tilgang til hos amerikanske myndigheter viser

sterk bekymring i USA over Haakon Lies aktivitet, og også over norske planer om å sende våpen til israelerne. Den amerikanske ambassaden i Oslo sendte rapporter til CIA om dette.

- Ambassaden i Oslo satt inne med opplysninger om at Haakon Lie arbeidet gjennom den sosialistiske internasjonale for å få alle de andre europeiske sosialdemokratiske partiene med på tilsvaren-

de kampanjer for Israel. Han øvet også på trykk for å få vestlige stormakter til å sende våpen, og USA mente at denne virksomheten kunne sette hele den pågående fredsprosessen i Midtøsten i fare, sier Henriksen Waage.

Det mest oppsiktsvekkende ved opplysningene er hvordan israelerne på direkte vis grep inn og styrte norsk politikk, sier Henriksen Waage til NRK-Dagsnytt.

Norske offiserer arrestert i Finland

OSLO (NTB): Norske offiserer ble så sent som i 1980 arrestert for ulovlig etterretningsaktivitet i Nord-Finland.

Finske myndigheter måtte flere ganger henvende seg til Norge for å få slutt på norsk militær etterretning på finsk område, melder NRK-Dagsnytt.

Det har lenge gått rykter om at norske militære på såkalt turistreise har vist stor

interesse for finsk lappland. Nå bekrefter sentrale kilder i det finske utenriksdepartementet overfor NRK at denne virksomheten var godt kjent, og at norske offiserer til og med ble arrestert så sent som rundt 1980, midt i arbeidet med å kartlegge velbygging og militære installasjoner. Stort sett har disse sakene blitt dysset ned, men norske myndigheter har via ambassaden i Helsingfors blitt gjort kjent

med det som har skjedd.

Det ble i fjor vår kjent at finske myndigheter flere ganger hadde protestert mot at norske soldater hadde krenket grensa mot Finland. De finske protestene grensekrenkelsene ble levert den norske ambassaden i Helsinki. Det norske forsvarsdepartementet hemmeligstemplett alle papirer i saken, av hensyn til «rikts sikkerhet og forholdet til fremmede makter».